

Manuál debaty po hře

Manuál k debatě po únikové hře

Cíle programu:

Student na konci workshopu DOKÁŽE:

- Definovat globální a lokální problém.
- Rozlišit pojmy rozvojové pomoci a rozvojové spolupráce.
- Uvést příklad situace, kdy problém na lokální úrovni přeroste do globálního problému.
- Vyjmenovat 2 rozvojové oblasti, které jsou příjemcem rozvojové spolupráce.
- Uvést příklad několika problémů, které jsou příčinou migrace z rozvojových zemí.
- Uvést příklad situace, která vyžaduje humanitární pomoc.
- Uvést příklad několika SDGs.
- Rozhodnout, které nástroje rozvojové spolupráce jsou vhodné a které ne.
- Vyjmenovat dva důvody, proč může rozvojová pomoc selhat.
- Uvést příklady vlastního chování, které přispívá k řešení globálních problémů.
- Uvést příklad, jakým mohou firmy přestat přispívat ke klimatické krizi či ke špatným pracovním podmínkám.

Průběh debaty:

V průběhu debaty se s žáky vracíme k jednotlivým úkolům, vysvětlujeme jejich význam, ptáme se na jejich názor, uvádíme další příklady.

Na úvod je dobré okomentovat pocity, které žáci ze hry mají:

- Co se studentům na únikové hře (ne)líbilo a proč, jak se cítili? Je vhodné každý dojem alespoň krátce okomentovat.

Krátce debatovat o tom co by se mohlo stát, kdyby země nespolupracovaly a pak navázat:

- Význam pojmů globální vs. lokální.

Globalizace = rozšíření urč. Jevu po celé zeměkouli. Dlouhodobý ekonomický, kulturní a politický proces, který rozšiřuje, prohlubuje a urychluje pohyb zboží, lidí i myšlenek přes hranice států a kontinentů.

Lokální = místní, vztahující se k urč. Místu

- Co znamená globální propojenost pro nás jako pro občany ČR v každodenním životě? Jaké jsou výhody a nevýhody globalizace?

Výhody: snadnější cestování, kontakty mezi kulturami, mezinárodní obchod, nové technologie, úspora času

Nevýhody: globalizovaná ekonomika vyvolává nejistotu, glob. Korporace berou zisk menším místním podnikům, vykořisťování zaměstnanců z chudších zemí, nechtěná ekologická výměna

1. Globální a lokální problémy

Problémy, se kterými se v různých zemích napříč celou planetou vyžadují různá řešení. V tomto kontextu se setkáváme se dvěma pojmy:

Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce

- Jaké problémy vyžadují humanitární pomoc?
 - AKUTNÍ záchrana lidských životů (přírodní katastrofy - požáry, tornáda, povodně, zemětřesení+ války...)
 - potřeba odborníků na poskytnutí rychlé pomoci + dobrovolníci
- Jaké problémy řešíme prostřednictvím rozvojové spolupráce?
 - předcházení problémů
 - součást zahraniční politiky, diplomacie, navazování vztahů
 - zaměření na SNIŽOVÁNÍ NEROVNOSTÍ

Následuje diskuze nad jednotlivými úkoly a jejich smysl.

2. Význam úkolů v únikovce

1. Název 2084

Název únikovky a první kód 2084 odkazuje na knihu G. Orwell: 1984 - téma mír a spravedlnost, svoboda

- Říká vám něco kniha George Orwell 1984?

2. CESTOVÁNÍ PO MAPĚ - Rozmanitost světa a problémů

V prvním úkolu jste správně rozklíčovali, že cílem je v dopisech najít názvy zemí a pomocí nalezení jejich polohy na mapě se dostat ke klíči.

(Haiti – Bolívie – Zambie – Senegal – Bosna a Hercegovina – Afghánistán – Severní Korea – Tuvalu – Bangladéš – Etiopie)

- Kterou zemi jste hledali nejdéle?
- O které jste slyšeli dnes poprvé?
- Navštívil už někdo z vás některou z uvedených zemí? Co tam bylo stejné jako u nás, v čem se tam život místních nejvíc liší?
- Pamatujete si něco z příběhů uvedených na pohlednicích?
- Jaké jsou problémy, kteří lidé v těchto zemích řeší? A co řešíme u nás v ČR?
 - ČR - ekonomická krize, ceny energií, bytová krize?
 - Tuvalu - ostrovní stát, kterému hrozí zatopení vlivem stoupaní hladiny oceánu, obyvatelé australské občanství

3. (NE)POVEDENÁ ROZVOJOVÁ POMOC + POZNÁNÍ MÍSTNÍCH POMĚRŮ A KULTURY

Zjistili jste, že v Etiopii je velké jezero plné ryb. Zafinancovali jste tedy stavbu továrny, která měla ryby zpracovávat a poskytnout tak místním možnost, jak si vydělat peníze. Ta ale fungovala jen pár dní, proč?

Proč někdy podle Vás nabízená pomoc nefunguje?

- náklady za elektřinu
- místní tradice a kultura (lovu ryb se věnují jen ti nejchudší)
- muži a ženy

- pomoc musí být udržitelná

Konkrétní návrhy řešení ze hry:

- proč je lepší je něco naučit než poslat kombajny?

NEPOVEDENÉ PROJEKTY:

- příklady, kdy se nepovedla rozvojová pomoc souvisí s výše zmíněnými důvody – jeden příběh o podpoře žen a jejich ekonomické aktivity – organizace jim chtěla poslat peníze na malé projekty a školení na jejich účty, ale nezjistila si, že v dané zemi finance spravují výhradně muži – proto projekt nefungoval

POVEDENÉ PROJEKTY:

Bosna a Hercegovina:

- dodání fóliovníku pro pěstování plodin
- pro znevýhodněné skupiny obyvatel
- Výsledek: snížení chudoby, zlepšení postavení dívek, česká firma má zakázky

Více v publikaci MZV – Svět, který chceme: Česká stopa ve světě

https://mzv.gov.cz/file/4175117/Svet__ktery_chceme___Ceska_stopa_ve_svete.pdf

4 PROPOJENOST SVĚTA

Dnešní svět je tak propojený, že události na jedné straně planety mohou mít zcela zásadní dopady na druhé straně a bez spolupráce zemí se mnohé problémy nevyřeší.

Ve hře toto bylo ukázáno na kartičkách, které jste měli za úkol seřadit.

- Jak vám řazení událostí šlo? Se kterou událostí jste měli největší problém?
 - Etnický konflikt - útěk do táborů - špatná hygiena - nebezpečné nemoci - globální pandemie - lidské ztráty
 - Válka na Ukrajině - omezení vývozu - hladomor v Africe - nelegální migrace do EU - růst extremismu - ohrožení demokracie
 - Změny klimatu - extrémní sucha - nedostatek obživy - pirátství - ohrožení obchodních cest - růst cen zboží ve světě
- Vymysleli byste další příklady lokálních problémů, které mohou přerůst do globálních? Pamatujete si na konkrétní události?

Propojenost světa má ale samozřejmě i řadu přínosů:

- produkty z jiných zemí
- sociální sítě
- Vymyslíte další?

5. MIGRACE A STEJNÉ PŘÍLEŽITOSTI

Jak už jsme zmínili, lidé za vidinou lepšího života volí cestu migrace do jiných zemí, tam jsou ale často nuceni setrvávat v uprchlických táborech, protože jejich migrace není legální.

- Jaké jste měli pocity z videa?
- Diskuze o cílech SDGs (návaznost na MDGs, pozitivní výsledky – viz články a statistiky OSN)

Nejen zhoršování podmínek, ve kterých se nedá žít, se snaží předcházet organizace OSN, ve které je zapojena většina uznaných států. ty se společně dohodli na tom, že si stanoví cíle a budou se jich snažit dosáhnout. Na přehled těchto cílů jste narazili ve hře:

- Které cíle si pamatujete?
- Které jsou pro vás osobně ty nejdůležitější?

Doplňující aktivita v SDGs:

Skupinová aktivita k vybranému SDG (cca 20 min.)

- Každá skupina si vybere cíl a bude diskutovat, jestli a jak konkrétně mohou každý z nich a/nebo jako skupina přispět k naplnění daného cíle.

- Sdílení skupin.

Reflexe:

- Jak porozuměli danému cíli?
- Dává jim smysl se podílet na dosažení cílů? Proč?
- Bylo těžké přijít na konkrétní formu, jak mohou k danému cíli přispět?
- Dávají jim všechny cíle SDGs smysl?
- Přidali by nějaký cíl do SDGs, který tam chybí?

Cíle SDGs následují jako handout po textové části k debatě

6. ZMĚNY KLIMATU

Změna klimatu jsou problémem, který se celou hrou táhne jako červená nit a je příčinou dalších a dalších problémů.

- Jak jste zjistili zemi, která má největší podíl na znečišťování světa je Čína. Proč tomu tak je, co by mohla dělat jinak?
 - průmysl
 - minimální bezpečnostní pravidla v továrnách
 - důraz na levné produkty
 - absence regulací

Kód 1992 = odkazuje na Summit Země

SLOVNÍČEK:

Tuvalu

Tuvalu je ostrovní stát v Oceánii. Leží mezi Havají a Austrálií. Domorodý název Tuvalu vznikl asi v 18. století po osídlení většiny ostrovů a znamená v tuvalštině shluk nebo skupina osmi (podle počtu do té doby osídlených ostrovů). Hlavní město Tuvalu je Funafuti. Po Vatikánu má druhý nejmenší počet obyvatel ze všech nezávislých států. **Nejvyšší nadmořská výška ostrovů je 5 metrů a do budoucna jsou ohroženy zvedáním hladiny světových oceánů.** Obyvatelé se během příštích desetiletí mohou odstěhovat na Nový Zéland nebo Niue – malý ostrov v Tichém oceánu, jenž není ohrožen zvedáním hladiny oceánů, nebo na fidžijský ostrov Kioa, který si již Tuvalané pronajímají.

George Orwell: 1984

Winston Smith provede v dubnu 1984 něco nepřipustného. Ve válečných podmínkách Oceánie drčené krutovládou jedné Strany si začne psát deník, kterému svěruje pochyby, jež ho už léta mučí. Úředník londýnského Ministerstva pravdy, kde se retušují, falšují či přímo likvidují dějiny, však ve svých zápiscích obtížně hledá srovnání s dřívějšími normálními časy, jejichž útržky doluje ze zasutých vzpomínek, dennodenně atakovaných přívalem propagandistických žvástů. Je snad jediný, kdo si v téhle zemi zachoval zdravý rozum a paměť? Opravdu kdysi zahlédl něco, co představuje zásadní trhlinu ve fazoně

Velkého bratra, z jehož všeobjímající náruče není úniku? Ve zrůdném, avšak svým způsobem dokonalém totalitním režimu je Winstonova touha po špetce nezávislosti možná předem odsouzena ke zmaru... Nejslavnější antiutopie. Kniha, již autor dokončil v roce 1948, ukazuje s proročnou jasnozřivostí smrtelné nebezpečí ideologie zaštiťující se všeobecným dobrem, když žádá, aby se s ní lidé zcela ztotožnili. Fanatici a mocichtiví oligarchové stále číhají na příležitost. Stačí, když na chvíli přestaneme dávat pozor.

Summit Země

Konference OSN o životním prostředí a rozvoji (United Nations Conference on Environment and Development – UNCED), také známá jako Summit Země nebo také Rio konference byla hlavní konference OSN, která se konala v Rio de Janeiro. Zúčastnilo se jí 172 vlád světa. Zástupci 2400 nevládních organizací s 17 000 lidmi tvořili paralelní nevládní "Globální fórum", který měl na konferenci poradní status. Po dvaceti letech se v roce 2012 také v Rio de Janeiro konala Konference OSN o udržitelném rozvoji, běžně se tak nazývala Summit Rio + 20, nebo také Rio 2012.

Summit Země vyústil v přijetí těchto dokumentů:

- Deklarace Konference OSN o životním prostředí a rozvoji
- Agenda 21
- Zásady obhospodařování lesů

Kromě toho byly nachystány významné právně závazné dohody k podpisu:

- Úmluva o biologické rozmanitosti
- Rámcová úmluva o změně klimatu
- Úmluva OSN o boji proti desertifikaci

Kritici poukazují na to, že mnoho z dohod uzavřených v Riu nebyla realizováno, pokud jde o tak zásadní otázky, jako je boj proti chudobě a nutnost čištění životního prostředí.

OSN (Organizace spojených národů)

Mezinárodní organizace sdružující nezávislé státy, jejichž společným cílem je ochrana míru a bezpečnosti a zlepšování podmínek pro život lidí na celém světě. Vznikla 24. října 1945, u jejího zrodu stálo 51 států. Dnes má 193 členů (států).

Cíle udržitelného rozvoje (SDGs)

17 Cílů udržitelného rozvoje představuje program rozvoje na následujících 15 let (2015–2030) a navazuje na úspěšnou agendu Rozvojových cílů tisíciletí (MDGs). Cíle udržitelného rozvoje jsou výsledkem tříletého procesu vyjednávání, který začal na Konferenci OSN o udržitelném rozvoji v roce 2012 v Rio de Janeiro. Na formulaci SDGs se podílely všechny členské státy OSN, zástupci občanské společnosti, podnikatelské sféry, akademické obce i občané ze všech kontinentů. Agendu udržitelného rozvoje oficiálně schválil summit OSN 25. září 2015 v New Yorku v dokumentu Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development (Přeměna našeho světa: Agenda pro udržitelný rozvoj 2030), jehož součástí jsou i Cíle udržitelného rozvoje.